

**ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ**

**Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015**

Кафедра правового забезпечення безпеки бізнесу

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою ДТЕУ

(пост. пр. № від «05» 09. 2024 р.)

Ректор

Анатолій МАЗАРАКІ

**ПРАВознавство /
JURISPRUDENCE**

**ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY**

Київ 2024

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу ДТЕУ
заборонено**

Автор: О. А. АЛЬОНКІН, кандидат юридичних наук, доцент
кафедри правового забезпечення безпеки бізнесу

Програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри правового
забезпечення безпеки бізнесу 08.08.2024, протокол № 1.

Рецензенти: Р. В. МЕЛЬНИЧЕНКО, кандидат юридичних наук, адвокат,
завідувач кафедри правового забезпечення безпеки бізнесу
ДТЕУ
О. М. ПОДІЛЬЧАК, кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри правового забезпечення безпеки бізнесу
ДТЕУ
О. В. КУЛЬЧИЦЬКА, кандидат юридичних наук, головний
спеціаліст відділу організації та документування службової
діяльності Головного сервісного центру МВС

**ПРАВОЗНАВСТВО /
JURISPRUDENCE**

**ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY**

ВСТУП

Програма дисципліни «Правознавство» підготовлена відповідно до Стандартів вищої освіти України та відповідних освітньо-професійних програм ДТЕУ і призначена для підготовки здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем бакалавр:

Шифр і найменування галузі знань	Шифр і назва спеціальності та освітньої програми
01 Освіта/Педагогіка	017 Фізична культура і спорт – Спортивний менеджмент
07 Управління та адміністрування	073 Менеджмент – Менеджмент туристичного і готельно-ресторанного бізнесу;
12 Інформаційні технології	122 Комп'ютерні науки – Комп'ютерні науки; 126 Інформаційні системи та технології – Інформаційні системи та технології;
24 Сфера обслуговування	241 Готельно-ресторанна справа – Готельно-ресторанна справа.

Програма дисципліни «Правознавство» складається з розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Правознавство» є надання здобувачам ступеня вищої освіти бакалавр базових знань з теорії держави і права, окремих галузей права України – конституційного, адміністративного, фінансового, кримінального, цивільного, господарського, трудового, інформаційного та міжнародного приватного права і набуття ними відповідних практичних навичок застосування норм права достатніх для успішного вирішення фахових завдань та робочих питань у подальшій професійній діяльності.

Завданням вивчення дисципліни «Правознавство» є формування у здобувачів ступеня вищої освіти бакалавр цілісної уяви про сутність держави та зміст права, правового регулювання політичних, економічних, соціальних відносин в Україні; оволодіння навичками користування юридичною термінологією, роботи з нормативно-правовими актами та оформлення юридичних документів; набуття вмінь практичного застосування норм права у майбутній професійній діяльності, зокрема в організації, плануванні й проведенні торговельно-економічних заходів в Україні та за її межами.

Предметом вивчення здобувачами ступеня вищої освіти бакалавр дисципліни «Правознавство» є держава, як організація політичної влади, що забезпечує за допомогою права управління справами всього суспільства, право, як соціально-політичне явище і сукупність загальнообов'язкових, формально визначених правил поведінки, що встановлені державою, та правові відносини, що виникають в державі і суспільстві між окремими носіями суб'єктивних прав та юридичних обов'язків.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Пререквізити: залишкові знання здобувачів ступеня вищої освіти бакалавр зі шкільної програми «Правознавство», що вивчалася ними в 10-11 класах загальноосвітньої середньої школи, які включають:

знання

- поняттєвого апарату, загальнотеоретичної основи розуміння сутності сучасної держави і права, особливостей їх виникнення, функціонування й розвитку, ролі та функцій в організації суспільних відносин;

- змісту соціальних норм, верховенства права, державного устрою України;
  - системи прав та свобод людини і громадянина та механізму захисту прав і свобод;
  - змісту дотримання правових норм, ініціативності в реалізації своїх прав;
  - зв'язку між правовими нормами й суспільними відносинами, системи загальнолюдських принципів і цінностей, відображених у Конституції та законах України, правової системи в цілому;
- вміння*
- аналізувати суспільно-політичні події, правові явища і процеси;
  - користуватися правовими актами, правничою літературою, Інтернет джерелами;
  - застосовувати норми права в конкретних життєвих ситуаціях.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Правознавство», як вибіркова компонента освітньої програми, забезпечує оволодіння здобувачами ступеня вищої освіти загальними та спеціальними (фаховими) компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідними освітньо-професійними програмами:

✓ *Спортивний менеджмент (ОС бакалавр):*

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
2.	Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	1-15
<i>Спеціальні компетентності за освітньою програмою</i>		
19	Здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства у сфері фізичної культури і спорту.	1-15
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
20	Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.	1-15

✓ *Менеджмент туристичного і готельно-ресторанного бізнесу (ОС бакалавр):*

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
3.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.	1-3
4.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	4-10

8.	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	11-13
12.	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	14, 15
<i>Спеціальні компетентності за освітньою програмою</i>		
1.	Здатність визначати та описувати характеристики організації, зокрема суб'єктів туристичного, готельного та ресторанного бізнесу.	1-8
4.	Вміння визначати функціональні області організації, зокрема суб'єктів туристичного, готельного та ресторанного бізнесу та зв'язки між ними.	9-11
16.	Здатність застосовувати інформаційні технології в управлінні суб'єктами туристичного, готельного та ресторанного бізнесу.	12-15
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
4.	Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.	1-3
6.	Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.	4, 5
7.	Виявляти навички організаційного проектування.	6
8.	Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації, зокрема суб'єктів туристичного, готельного та ресторанного бізнесу.	7, 8
11.	Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації, зокрема суб'єктів туристичного, готельного та ресторанного бізнесу.	9, 10
16.	Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.	12, 13

17.	Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.	11
18.	<i>Демонструвати навички володіння інформаційними технологіями в управлінні суб'єктами туристичного, готельного та ресторанного бізнесу.</i>	14, 15

✓ *Комп'ютерні науки (ОС бакалавр):*

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
ЗК 9.	Здатність працювати в команді.	1-5
ЗК 10.	Здатність бути критичним і самокритичним.	6-15

✓ *Інформаційні системи та технології (ОС бакалавр):*

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
КЗ 9.	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	1-15
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
ПР 8.	Застосовувати правила оформлення проектних матеріалів інформаційних систем та технологій, знати склад та послідовність виконання проектних робіт з урахуванням вимог відповідних нормативно-правових документів для запровадження у професійній діяльності	1-8
ПР 10.	Розуміти і враховувати соціальні,	9-15

	екологічні, етичні, економічні аспекти, вимоги охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки та існуючих державних і закордонних стандартів під час формування технічних завдань та рішень.	
--	---	--

✓ *Готельно-ресторанна справа (ОС бакалавр):*

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
ЗК 02.	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо, реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	1-5
ЗК 06.	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	6-8
ЗК 09.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	9-13
ЗК 10.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	14, 15
<i>Спеціальні компетентності за освітньою програмою</i>		
СК 03.	Здатність використовувати на практиці основи діючого законодавства в сфері готельного та ресторанного бізнесу та відстежувати зміни.	1-15
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
РН 01.	Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення законодавства, національних і міжнародних стандартів, що регламентують діяльність суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.	1-3, 14, 15
РН 20.	Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її	4-8

	зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.	
РН 21.	Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	9-13

4. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Основоположні характеристики держави

Співвідношення понять держава і право. Поняття та ознаки держави. Суверенітет та його види. Поняття та види функцій держави. Правова держава. Громадянське суспільство. Поняття державного ладу. Форма державного правління. Форма державного (територіального) устрою. Унітарна держава. Автономія. Форма державно-політичного режиму.

Поняття народовладдя та народного волевиявлення. Безпосередня та представницька демократії. Державна влада та її ознаки. Державний апарат. Державний орган. Класифікація органів держави. Співвідношення держави, особи, суспільства. Фізична особа. Юридична особа.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові акти: 1, 4, 10, 12, 15, 18.

Основний: 1 [с.7-20], 2 [с.11-53], 3 [с.7-41].

Додатковий: 1 [с.102-117], 8 [с.100-110], 15 [с.80-89].

Тема 2. Конститутивні характеристики права

Система соціальних норм та місце і роль права в цій системі. Поняття та ознаки права. Об'єктивне та суб'єктивне право. Поняття та види функцій права. Джерела (форми) права. Поняття системи права та її структури. Публічне право та приватне право. Співвідношення національного і міжнародного права. Міжнародне публічне право та міжнародне приватне право. Поняття та система законодавства. Співвідношення системи права і системи законодавства. Правотворчість, правозастосування та систематизація законодавства. Правова система і правові сім'ї.

Поняття, ознаки, види та структура правовідносин. Правосуб'єктність. Поняття поведінки та її види. Поняття, ознаки та склад правопорушення. Поняття, підстави, принципи, цілі, функції та види юридичної відповідальності. Поняття законності. Правопорядок. Правосвідомість.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові акти: 1, 4, 10, 12, 15, 18.

Основний: 1 [с.21-44], 2 [с.54-86], 3 [с.42-81].

Додатковий: 2 [с.118-126], 19 [с.14-22], 22 [с.5-16].

Тема 3. Зміст системи права, системи законодавства та нормотворчості в Україні

Поняття системи права України та її структури. Галузі права. Інститути та підгалузі права. Поняття та система законодавства України. Структура системи законодавства та її види. Галузі та інститути законодавства. Поняття та ознаки нормотворчості. Функції нормотворчості. Принципи нормотворчості. Види нормотворчості. Поняття та ознаки нормативно-правового акту. Види нормативних актів України та їх юридична сила. Поняття, ознаки, види законів в Україні. Підзаконні нормативно-правові акти в Україні. Акти застосування права. Юстований наказ. Особливості правової системи України

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові акти: 1, 4, 10, 12, 15, 18.

Основний: 1 [с.21-44], 2 [с.54-86], 3 [с.42-81].

Додатковий: 2 [с.118-126], 19 [с.14-22], 22 [с.5-16].

Тема 4. Конституційне законодавство України про загальні засади конституційного ладу

Поняття, джерела, система і суб'єкти конституційного права, як галузі права. Конституція України про основи конституційного ладу України. Форма правління, форма територіального устрою та політичного режиму України. Державні символи України. Національне законодавство про громадянство та правовий статус громадянина України: поняття, підстави набуття, умови прийняття, підстави припинення громадянства України. Органи, що вирішують питання громадянства. Законодавство України про правовий статус іноземців, осіб без громадянства та внутрішньо переміщених осіб в Україні. Конституція України про права і обов'язки людини та громадянина: поняття, види, гарантії. Національне законодавство про вибори і референдум в Україні: поняття, види, особливості проведення. Законодавство України про інші форми безпосередньої демократії в Україні.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові акти: 1, 2.

Основний: 1 [с.45-54], 2 [с.87-104], 3 [с.84-1119].

Додатковий: 14 [с.71-80], 21 [с.17-24], 26 [с.5-12].

Тема 5. Конституційне законодавство України про органи державної влади та місцевого самоврядування

Національне законодавство про правовий статус Верховної Ради України: поняття, формування, склад, повноваження, нормативно-правові акти, законодавчий процес, парламентський контроль. Законодавство України про правовий статус Президента України: поняття, обрання, повноваження, нормативно-правові акти, припинення повноважень, допоміжні органи. Національне законодавство про правовий статус Кабінету Міністрів України: поняття, формування, склад, повноваження, нормативно-правові акти. Законодавство України про правовий статус міністерств, центральних та місцевих органів виконавчої влади в Україні: поняття, керівництво, повноваження, нормативно-правові акти. **Національне законодавство про правовий статус Конституційного Суду України та суди загальної юрисдикції (Верховний Суд, вищі спеціалізовані суди, апеляційні суди, місцеві суди): поняття, формування, склад, повноваження, акти.** Прокуратура, адвокатура, нотаріат в Україні. Законодавство України про місцеве самоврядування та правовий статус Автономної Республіки Крим: поняття, система органів, порядок формування, повноваження, акти.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові акти: 1, 2.

Основний: 1 [с.55-64], 2 [с.105-128], 3 [с.120-160].

Додатковий: 6 [с.76-87], 8 [с.100-110], 15 [с.80-89].

Тема 6. Адміністративне законодавство України

Поняття, джерела, система і суб'єкти адміністративного права. Національне законодавство про поняття та види публічного адміністрування, як форми реалізації публічної влади. **Система суб'єктів публічного адміністрування в Україні.** Законодавство України про поняття, ознаки та види адміністративних послуг. **Центр надання адміністративних послуг.** Національне законодавство про поняття та види публічної служби в Україні. **Нормативно-правове регулювання діяльності органів публічного адміністрування України в умовах надзвичайного стану. Нормативно-правове регулювання діяльності органів публічного адміністрування України в умовах воєнного стану.**

Законодавство України про правовий статус державного службовця. Національне законодавство про проходження публічної служби в Україні. Нормативно-правове регулювання запобігання корупційним проявам у публічній службі. Законодавство України про підстави та систему дисциплінарних стягнень у публічній службі. Національне законодавство про матеріальну відповідальність державних службовців. Законодавство України про поняття, ознаки, склад адміністративного правопорушення. Їх види. Національне законодавство про поняття, ознаки та підстави адміністративної відповідальності. Законодавство України про поняття та види адміністративних стягнень.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові акти: 1, 3, 4, 5.

Основний: 1 [с.199-210, с.331-350], 2 [с.174-253], 3 [с.163-230].

Додатковий: 3 [с.98-114], 4 [с.4-33], 7 [с.78-87], 29 [с.223-240].

Тема 7. Фінансове законодавство України

Поняття, джерела, система і суб'єкти фінансового права. Національне законодавство про бюджетну систему України. Нормативно-правове регулювання бюджетного процесу в Україні. Законодавство України про Державний бюджет України, доходи та видатки Державного бюджету України. **Порядок виконання Державного бюджету України та внесення до нього змін.** Національне законодавство про форми і види фінансового контролю та систему органів, що його здійснюють в Україні. Законодавство України про систему оподаткування, платників податків і зборів. Об'єкти оподаткування. Національне законодавство про податок, збір, обов'язковий платіж та систему оподаткування в Україні: загальнодержавні податки та збори, місцеві податки та збори, податки з фізичних та юридичних осіб. Законодавство України про банківську систему України. Національне законодавство про поняття, види та правове положення банків в Україні

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові акти: 1, 4, 6, 7, 8, 10.

Основний: 1 [с.211-226, с.227-246], 2 [с.432-446], 3 [с.542-576].

Додатковий: 11 [с.76-85], 24 [с.63-79].

Тема 8. Кримінальне законодавство України

Поняття, джерела, система і суб'єкти кримінального права. Законодавство України про поняття, ознаки та види кримінальних правопорушень: кримінальний проступок, злочин. Національне законодавство про склад кримінального правопорушення. Законодавство України про поняття та зміст стадій вчинення кримінального правопорушення. Національне законодавство про поняття та види співучасті у кримінальному правопорушенні. Законодавство України про поняття кримінальної відповідальності та її підстави. Нормативно-правове регулювання обставин, що виключають злочинність діяння. Національне законодавство про поняття та зміст покарання та його видів: основні, додаткові. Законодавство України про злочини проти власності. Національне законодавство про злочини у сфері господарської діяльності. Законодавство України про злочини проти безпеки виробництва.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові акти: 1, 10, 11.

Основний: 1 [с.149-170, с.291-312], 2 [с.612-725], 3 [с.626-683].

Додатковий: 17 [с.90-100], 25 [с.117-124], 27 [с.45-57], 28 [с.151-158].

Тема 9. Цивільне законодавство України про зміст цивільних правовідносин і права власності

Поняття, джерела і система цивільного права. Національне законодавство про фізичних осіб як учасників цивільних правовідносин. Законодавство України про юридичних осіб як учасників цивільних правовідносин. Національне законодавство про поняття, ознаки, види і форму правочинів. Законодавство України про поняття, підстави, види представництва у цивільно-правових відносинах. Види та форми довіреності. Національне законодавство про поняття, значення і види строків (термінів) та позовної давності у цивільно-правових відносинах. Законодавство України про поняття, ознаки і види особистих немайнових прав фізичної особи. Національне законодавство про поняття, зміст, форми і види власності в Україні.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові акти: 1, 12, 13, 14, 19.

Основний: 1 [с.65-84, с.85-102], 2 [с.129-173], 3 [с.235-309].

Додатковий: 9 [с.53-63], 16 [с.23-31].

Тема 10. Цивільне законодавство України про зміст права інтелектуальної власності, зобов'язань і спадкового права

Законодавство України про поняття і види інтелектуальної власності. Патентування. Національне законодавство про авторське право та суміжні права в Україні. Автор. Твір. Законодавство України про поняття, види, виконання і припинення зобов'язань. Національне законодавство про поняття, види, зміст, порядок укладання та/або припинення цивільно-правового договору. Законодавство України про поняття, мету, форми, зміст та сторони договору купівлі-продажу. Національне законодавство про поняття, мету, форми, зміст та сторони договору найму (оренди). Законодавство України про поняття, мету, форми, зміст та сторони договору відшкодування шкоди. Національне законодавство про спадкування за заповітом та спадкування за законом. Законодавство України про поняття, види, підстави та умови настання цивільно-правової відповідальності.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові акти: 1, 12, 13, 14, 19.

Основний: 1 [с.65-84, с.85-102], 2 [с.496-611], 3 [с.312-354].

Додатковий: 5 [с.60-75], 16 [с.23-31].

Тема 11. Господарське законодавство України

Поняття, джерела і система господарського права. Національне законодавство про поняття та види господарської діяльності в Україні. Законодавство України про поняття та види суб'єктів господарювання: юридичні особи та фізичні особи-підприємці. Нормативно-правове регулювання порядку створення суб'єктів господарювання. Національне законодавство про поняття та способи припинення діяльності суб'єкта господарювання. Нормативно-правове регулювання основ здійснення господарської діяльності в Україні. Законодавство України про господарські зобов'язання та господарські договори. Національне законодавство про поняття, підстави і види господарсько-правової відповідальності.

Нормативно-правове регулювання окремих видів господарської діяльності: господарсько-торгівельної діяльності, діяльності в сфері виконання робіт та надання послуг. Особливості нормативно-правового регулювання здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Законодавство

України про вільні економічні зони, концесії, як спеціальні режими господарської діяльності.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові акти: 1, 4, 9, 10, 15, 16, 20.

Основний: 1 [с.171-198], 2 [с.394-431, с.447-495], 3 [с.498-538].

Додатковий: 10 [с.64-75], 18 [с.71-83], 20 [с.63-72].

Тема 12. Трудове законодавство України про зміст трудових правовідносин і трудового договору (контракту)

Поняття, джерела і система трудового права. Національне законодавство про поняття та види суб'єктів трудових відносин: працівник, роботодавець, трудовий колектив, професійна спілка. Законодавство України про поняття та зміст соціального партнерства у трудових правовідносинах. Організаційно-правові механізми забезпечення (сприяння) зайнятості населення. Нормативно-правове регулювання укладення трудового договору (контракту) та оформлення трудових відносин. Права та обов'язки працівника та роботодавця. Національне законодавство про переміщення та переведення працівника і зміну умов трудового договору. Законодавство України про поняття, підстави та порядок припинення трудового договору (контракту): за ініціативою працівника, за ініціативою власника. Нормативно-правові основи охорони праці в Україні.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові акти: 1, 4, 10, 17, 18.

Основний: 1 [с.103-112], 2 [с.354-371], 3 [с.357-387].

Додатковий: 13 [с.97-106], 20 [с.63-72].

Тема 13. Трудове законодавство України про правове регулювання робочого часу і часу відпочинку, трудової дисципліни і вирішення трудових спорів

Національне законодавство про поняття, ознаки, види робочого часу та його облік. Законодавство України про поняття, ознаки та основні види часу відпочинку. Трудова дисципліна та правила внутрішнього трудового розпорядку. Національне законодавство про поняття, ознаки та структура заробітної плати. Нормативно-правове регулювання заохочення

працівників за трудовим договором (контрактом). Законодавство України про поняття, ознаки та види дисциплінарної відповідальності у трудових правовідносинах. Національне законодавство про поняття та види матеріальної відповідальності у трудових правовідносинах. Нормативно-правове регулювання вирішення індивідуального трудового спору. Нормативно-правове регулювання вирішення колективного трудового спору.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові акти: 1, 4, 10, 17, 18.

Основний: 1 [с.113-122], 2 [с.372-393], 3 [с.388-412].

Додатковий: 14 [с.71-80], 25 [с.117-124].

Тема 14. Інформаційне законодавство України

Поняття, джерела, система і суб'єкти інформаційного права. Законодавство України про управління у сфері інформації: портал «Дія», електронний документообіг, електронний підпис. Нормативно-правове регулювання інформаційних відносин у сфері масової інформації: друковані ЗМІ, телебачення та радіомовлення, інформаційні агентства, блоги, сторінки у соціальних мережах. Національне законодавство про регулювання інтернет-відносин в Україні. Нормативно-правове регулювання інформаційних аспектів інтелектуальної власності та рекламної діяльності. Законодавство України про бази даних, інформаційні системи, відносин, що виникають під час використання віртуальних активів. Нормативно-правове регулювання режиму доступу до інформації. Національне законодавство про інформаційні відносини у сфері державної таємниці. Нормативно-правове регулювання інформаційної економіки. Законодавство України про забезпечення інформаційної безпеки. **Завдання, функції, суб'єкти та послуги Порталу Дія.**

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові акти: 1, 4, 10.

Основний: 1 [с.144-148, с.281-290], 2 [с.457-462], 3 [с.205-208].

Додатковий: 6 [с.76-87], 12 [с.179-183].

Тема 15. Законодавство України про міжнародне приватне право

Поняття, джерела, система і суб'єкти міжнародного приватного права. Особливості нормативно-правового регулювання відносин власності в міжнародному приватному праві. Колізійні питання права власності. Поняття, форма і зміст правочину з іноземним елементом. Особливості регулювання договірних зобов'язань у міжнародному приватному праві: договір міжнародної купівлі-продажу товарів, договір міжнародного перевезення. Нормативно-правове регулювання трудових відносин в міжнародному приватному праві. Нормативно-правове регулювання спадкових відносин в міжнародному приватному праві. Законодавство України про міжнародний комерційний арбітраж: поняття, формування, склад, повноваження, акти.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові акти: 1, 4, 9, 10, 12, 13, 20.

Основний: 1 [с.313-330], 2 [с.815-865].

Додатковий: 23 [с.123-132], 30 [с.179-183].

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Виборчий кодекс України : Кодекс України від 19.12.2019 № 396-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>
3. Кодекс цивільного захисту України : Кодекс України від 02.10.2012 № 5403-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Кодекс України від 07.12.1984 № 8073-Х. (статті 1-212²⁴) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>; (статті 213-330) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text>
5. Кодекс адміністративного судочинства України : Кодекс України від 06.07.2005 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
6. Бюджетний кодекс України : Кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
7. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
8. Митний кодекс України : Кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
9. Кодекс України з процедур банкрутства : Кодекс України від 18.09.2018 № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>
10. Кримінальний кодекс України : Кодекс України від 05.04.2001. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
11. Кримінальний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
12. Цивільний Кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
13. Сімейний кодекс України : Кодекс України від 10.01.2002 № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
14. Цивільний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
15. Господарський Кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
16. Господарський процесуальний кодекс України : Кодекс України від 06.11.1991 № 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>
17. Кодекс законів про працю України : Кодекс України від 10.12.1971 № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
18. Земельний кодекс України : Кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>

* Курсивом виділено літературу, яка наявна в бібліотеці ДТЕУ.

19. *Житловий кодекс України : Кодекс України від 30.06.1983 № 5464-Х.*
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text>

20. *Кодекс торговельного мореплавства України : Кодекс України від 23.05.1995 № 176/95-ВР.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95-%D0%B2%D1%80#Text>

Основний

1. *Правознавство: навчальний посібник, за заг. ред. С. В. Петкова.* Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2020. 360 с.

2. *Основи права: підручник / В. Д. Гапотій, О. А. Слишик.* 2-ге вид. із змінами та доп. Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2019. 882 с.

3. *Правознавство: Підручник для студентів ВНЗ / Волошкевич Г. А., Джолос С. В., Дробот Ж. А., та ін.* Черкаси: Черкас. нац. ун-т. ім. Богдана Хмельницького, 2019. 686 с.

Додатковий

1. *Пилип В. Взаємодія Бюро економічної безпеки України з інститутами громадянського суспільства. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право.* 2024. № 1. С. 102-117

2. *Альонкін О., Корецький С. Правове забезпечення містобудування: кейс паркувальних майданчиків. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право.* 2024. № 1. С. 118-126

3. *Веселов М., Забеділіна А. Цивільний захист населення в умовах воєнного стану. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право.* 2023. № 4. С. 98-114

4. *Мазаракі А., Мельник Т. Співробітництво України з ЄС у сфері запобігання корупції. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право.* 2023. № 2. С. 4-33

5. *Пустовіт Ю., Коренюк О. Відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право.* 2023. № 2. С. 60-75

6. *Бондаренко Н., Ситниченко О. Організаційно-правове забезпечення інформаційної безпеки підприємств. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право.* 2023. № 2. С.76-87

7. *Гуржій Т., Гуржій А. Удосконалення законодавства про відповідальність за адміністративні проступки. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право.* 2022. № 5. С.78-87

8. *Бондаренко Н. Громадянське суспільство у процесі євроінтеграції в умовах війни. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право.* 2022. № 5. С.100-110

9. Мельниченко Р. Запобігання зловживанню конструкцією «значних правочинів» і «правочинів із заінтересованістю». *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2022. № 1. С.53-63.

10. Микитенко Л. Нечесна підприємницька практика в угодах зі споживачами. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2022. № 1. С.64-75

11. Нікітенко В. Протидія шахрайству у банківській сфері. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2022. № 1. С.76-85

12. Бондаренко Н., Горобець М. Судова практика у справах про поширення недостовірної інформації. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2022. № 1. С.86-96

13. Альонкін О. Право підприємства на професійну правничу допомогу і судове представництво. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2022. № 1. С.97-106.

14. Альонкін О. Мирні зібрання в Україні: забезпечення права. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2021. № 1. С.71-80.

15. Бондаренко Н. Громадянське суспільство в умовах пандемії. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2021. № 1. С.80-89.

16. Захарчук А. Інститут приватної власності. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2021. № 1. С.23-31.

17. Нікітенко В. Європейські стандарти забезпечення прав суб'єктів кримінальних правопорушень. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2021. № 1. С.90-100.

18. Мельниченко Р. Правовий механізм банкрутства державних підприємств в Україні. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2020. № 5. С.71-83.

19. Крегул. Ю., Батрименко В., Костюченко Я. Україна та ЄС: інституційно-правове забезпечення транспарентності. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2020. № 1. С.14-22.

20. Мушенюк В. Державна підтримка розвитку сільськогосподарської дорадчої діяльності. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2020. № 1. С.63-72.

21. Альонкін О., Корецький С. Охорона культурних прав людини в Україні. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2019. № 5. С.17-24.

22. Задорожня Г. Міжнародні договори: захист національних інтересів. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2019. № 5. С.5-16.

23. Кулинич О. П. Правовий режим земель індустріальних парків. *Право. Людина. Довкілля*. 2019. Том 10. № 2. С. 123-132. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/law2019.02.016>.

24. Мельниченко Р. Податковий контроль трансфертного ціноутворення в Україні. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2019. № 5. С.63-79.

25. Нікітенко В., Ландіна А. Професійна належність як ознака спеціального суб'єкту злочину. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2019. № 5. С.117-124.

26. Альонкін О., Колодій О. Конституційно-правовий статус Українського народу. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2019. № 1. С.5-12.

27. Давиденко В. Тактика викриття неправдивих показань при розслідуванні економічних злочинів. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2019. № 1. С.45-57.

28. Нікітенко В. М. Проблеми кримінально-правової кваліфікації діянь, пов'язаних із фальсифікацією доказів. *Судова апеляція: наук.-практ. журнал*. Київ: Апеляційний суд м. Києва, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2019. № 1 (54). С. 151-158.

29. Сонюк О. В. Проблемні питання оновленої процедури розгляду публічно-правових спорів в порядку адміністративного судочинства // *Державно-правове регулювання суспільних відносин в умовах нових глобалізаційних викликів: вітчизняні та міжнародні реалії: монографія / Київський університет права НАН України; за заг. ред. Ю.Л. Бошицького. – Київ: Талком, 2019. С. 223-240.*

30. Шведова Г. Л. Корупція як загроза економічній безпеці України // *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. К. : НАУ, 2019. № 1 (50). С. 179-183.

Інтернет-джерела

1. Сайт Національної бібліотеки України імені академіка Володимира Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

2. Сайт Національної парламентської бібліотеки України. URL: <http://www.nplu.kiev.ua>.

3. Сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

4. Сайт Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/>

5. Сайт органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.

6. Сайт судової влади України URL: <https://court.gov.ua/>

7. Сайт Британської бібліотеки. URL: <https://www.bl.uk/>

8. Сайт Бібліотеки Конгресу США. URL: <https://www.loc.gov/>

9. Сайт Німецької національної бібліотеки. URL: https://www.dnb.de/DE/Home/home_node.html

10. Сайт Національної бібліотеки Франції URL: <https://www.bnf.fr/fr>

**6. ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ ПРОГРАМИ ДИСЦИПЛІНИ
«Правознавство»**

Погоджено
Керівник групи забезпечення
спеціальності 073 Менеджмент

_____ Тетяна ТКАЧЕНКО

«__» _____ 2024 р.

Погоджено
Керівник групи забезпечення
спеціальності 122 Комп'ютерні науки

_____ Олег ПУРСЬКИЙ

«__» _____ 2024 р.

Погоджено
Керівник групи забезпечення
спеціальності 126 Інформаційні системи
та технології

_____ Володимир КОЗЛОВ

«__» _____ 2024 р.

Погоджено
Керівник групи забезпечення
спеціальності 241 Готельно-ресторанна
справа

_____ Маргарита БОЙКО

«__» _____ 2024 р.

Погоджено
В. о. завідувача кафедри правового
забезпечення безпеки бізнесу

_____ Руслан МЕЛЬНИЧЕНКО

«__» _____ 2024 р.

Погоджено
Головний спеціаліст відділу
організації та документування
службової діяльності Головного
сервісного центру МВС, к.ю.н.
_____ Оксана КУЛЬЧИЦЬКА

«__» _____ 2024 р.